

SKUPA HRANA: Hrvatska je izgubila 400.000 stanovnika, demografski slom ruši i domaću proizvodnju hrane

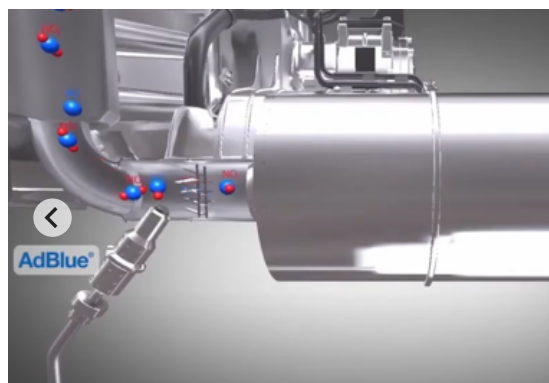
Objavio **Marinko Petković** - 23. studenoga 2025.

“Hrvatsko tržište poljoprivrednih proizvoda manje je za oko 400 tisuće tona povrća, 21 tisuću tona svinjetine, 90 tisuća tona ekvivalenta svježeg mlijeka, 62 milijuna kokošnjih jaja, 6 tisuća tona govedine, 27 milijuna litara piva...”

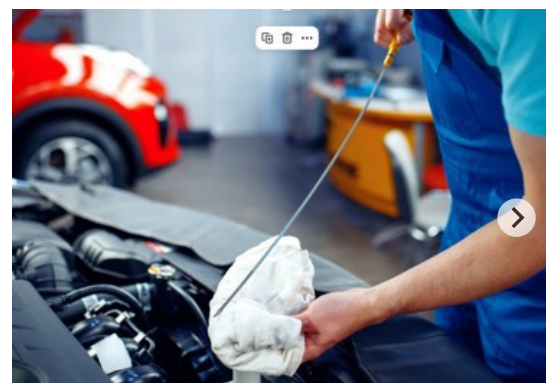
Piše: **Marinko Petković**

Hrvatska u zadnjih deset godina, između dva popisa stanovništva, ima 400.000 ljudi manje, a u posljednjih 30 godina nestao je grad veličine Zagreba, odnosno izgubljeno je čak 900.000 stanovnika, što ima i dalekosežne posljedice na proizvodnju, ali i potrošnju hrane.

Datacol aditivi za gorivo

ADBLUE

Datacol aditivi za gorivo

DATA HYBRID

“To sve skupa ima pogubne i dalekosežne posljedice i po poljoprivredu, jer ona ne može bez ljudi, barem za sada, kako u proizvodnji tako i u potrošnji hrane”, kaže nam prof. dr. sc. Ivo Grgić sa Zavoda za agrarnu ekonomiku i ruralni razvoj Agronomskog fakulteta u Zagrebu, kojega smo zamolili da nam prokomentira aktualni “demografski slom”, odnosno njegov utjecaj na proizvodnju domaće hrane. Dodao je da je on iznenađenje samo za one koji su prespavali ovih tridesetak godina novije hrvatske povijesti ili one koji nisu vidjeli dva procesa čiji sinergijski učinak je ovo što imamo.

Dr. Ivo Grgić | Foto: Marinko Petković

“I umjesto da smireno prihvatimo ove rezultate te jednostavno i smisleno odredimo mjere za cilj koji je svima jasan, mi se svađamo s time tko je veći krivac, kao da se bilo tko može od toga izuzeti. Ako krivci uopće i postoje!”, ističe.

Migriraju cijele obitelji

Prof. Grgić nije demograf, ali se bavi i problematikom radne snage u poljoprivredi te logično i demografskim promjenama u ruralnom prostoru. Naime, on drži da su se istodobno u Hrvatskoj dogodila dva procesa. Prvi je, kaže, trend smanjenja broja novorođene djece za što nije u svome okruženju pronašao jednostavno pojašnjenje, osim neodređenog da se “mijenja stil života”, odnosno da mladi ljudi život danas promatraju kroz ‘cost/benefit naočale’. I u prosjeku, broj djece po obitelji je mali u odnosu na neka bivša vremena.

Prema njegovim riječima, drugi proces su migracije, posebno emigracija koja je uvijek postojala i bit će je i ubuduće, kako kod nas, tako i u drugim državama. Jedino je razlika kod nas da u odnosu na bivšu državu zbog manjeg broja djece te slabljenja skrbi za svoje starije, lakše se na migraciju odlučuju ne samo pojedinci nego i obitelji. Uz to, dodaje, vrlo često ksenofobni istupi u javnosti prema drukčijim od nas nisu pogodni za imigraciju jer u stvarnosti mi imigracijske, smislene politike i nemamo. I rezultat je ovaj kojega imamo. Tu je i treći koji se dogodio još sredinom devedesetih godina kada je jedan dio stanovnika napustio

Hrvatsku

tisuće tona povrća, 6 tisuća tona govedine, 21 tisuću tona svinjetine, 90 tisuća tona ekvivalenta svježeg mlijeka, 62 milijuna kokošnjih jaja, 27 milijuna litara piva itd.", navodi.

Uvoz hrane povećan tri i pol puta

Dakle, sve bi to još bilo prihvatljivo, kaže, da smo mi te količine dodatno i proizveli te onda izvezli. Ali, u tom istom razdoblju mi smo povećali uvoz hrane s 870 milijuna na više od 2,1 milijardi dolara ili za oko tri i pol puta.

Foto: Marinko Petković

"I to nam govori o našoj poljoprivrednoj proizvodnji, posebno kada se hvalimo o njezinoj vrijednosti, namjerno zatajivši da na nju u mnogim godinama više djeluju svjetske cijene, a manje povećanje same proizvodnje", upozorava.

Ipak, što smanjenje stanovništva znači za samu proizvodnju, o tome se može više deskriptivno nego znanstveno utemeljeno govoriti. Smanjenje broja stanovnika sigurno za posljedicu ima i smanjenje stvarne ili potencijalne radne snage u poljoprivredi. Smanjuje se i dio poduzetnički potentnih osoba.

"To ne bi trebao biti problem da imamo hrabrosti podvući crtu, a jednog dana netko će to učiniti, i krenuti u posao čiji rezultati će biti vidljivi za pet godina", ističe prof. Grgić.

Liudi nisu neradnici, ali ni roba

mjere da ispunimo zadaću”, napominje.

Drži da cilj treba biti povećanje proizvodnje i to stavljanjem u funkciju svih proizvodnih resursa. Primjerice, ne zaboravimo da imamo ogromne nekorištene poljoprivredne površine, milijarde kuna u praznim gospodarskim objektima, strojevima i opremi, a sve se to može staviti u funkciju.

“Ne toljagom, nego mrkvom. Ne oduzimanjem nego nagrađivanjem”, kazuje. Zatim odrediti proizvodni model, a to su veliki i “mali” proizvođači. Veliki mogu i sami na tržištu opstati, a manji proizvođači moraju, smatra, biti dio zadruga. Treća skupina je smisljeno poticanje nastanka novih proizvođača jer i među svojim studentima ima veliki broj onih koji bi krenuli u agrobiznis, ali nemaju s čime.

“Čak nemaju ni odgovarajućeg praktičnog znanja jer im to nudimo na kapaljku. A sam proizvodni smjer i tehnologija moraju uvažiti i raspoloživost radne snage, jer laž je da su građani Hrvatske neradnici, samo traže veću plaću i da ne budu roba, resurs”, naglašava.

Radne snage nedostaje u svim proizvodnjama

Naš sugovornik ne očekuje da će zbog manje ljudi doći do povećanog uvoza odnosno kupovine agro mehanizacije. Drži da na to veći utjecaj ima neka od mjera poljoprivredne politike pri čemu se često kupuju i uvoze rabljeni strojevi i oprema jer to traži natjecaj. Hrvatski poljoprivredni strojni park je zastario, što znači da je u prosjeku nefunkcionalan. Mali je broj poljoprivrednih gospodarstava koja se mogu pohvaliti smislenom politikom mehaniziranosti vlastite proizvodnje. “I dok nismo riješili ni taj problem, govori se o dronovima u poljoprivredi, zelenoj transformaciji itd.”, upozorava prof. Grgić.

S druge strane, domaća produktivnost je slaba, na 31 posto prosječne produktivnosti zemalja EU-a. Ali, ako izdvojimo motor naše poljoprivrede, a to su veća gospodarstva, onda je slika posve drugačija. Velike tvrtke koriste sve ono što i europski proizvođači, a često su i korak ispred njih. I takvi onda, napominje, imaju i veće koristi od nekih novih agrarnopolitičkih mjera kao što je npr. poticanje uporabe stajskog gnoja na oraničnim površinama ili poznatija kao operacija u IAKS Mjeri 10. A veliki broj malih ne treba nestati nego mora ući u zadruge i po toj osnovi ostvariti zaradu.

On predlaže da dio starijih vlasnika, koji više ne mogu proizvoditi i žive s malim mirovina ili čak i bez njih, svoju zemlju daju u zadrugu i tako si olakšaju život. Međutim, zadruga nema, a zadrugarstvo mora biti smisljeni državni projekt. I onda možemo očekivati veću i kvalitetniju proizvodnju te i povećanje ukupne proizvodnosti u hrvatskoj poljoprivredi.

Radne snage nedostaje u svim radno intenzivnim proizvodnjama, posebno kod onih za potrošnju u svježem stanju. Ali ne zaboravimo da se radi o sezonskim

organiziranje proizvođača, a tada bi i nadležne institucije mogle lakše djelovati određenim mjerama da se taj problem i riješi", smatra.

Veliki ruralni prostor sve prazniji

Prof. Grgić ističe da je hrvatski ruralni prostor preveliki za ovoliki broj stanovnika, (oko 3,9 milijuna) jer ne zaboravimo da nas svjetlost velegrada još uvijek privlači kao "noćna lampa kukce". Ipak, svaki demografski ispražnjeni kraj ima svoju povijest urušavanja, a u posljednje vrijeme i povijest gašenja cijelih naselja. Primjerice, samo je Slavonija izgubila 20 posto stanovništva, a imamo tek tri grada sa više od 100.000 staništva. Demografi su davno izračunavali da za gospodarski oporavak, nakon Domovinskog rata, između Zagreba i Zadra, nedostaje jedan cijeli grad veličine Zadra!

"Zaključno, šteta je da za na nešto logično i očekivano nismo imali odgovor, jer mi uvijek pokušavamo riješiti posljedice, a ne prevenirati vjerojatni trend", pojašnjava. Pritom navodi slučaj Banije, nakon razornog potresa, koji ponovo pokazuje da nismo sposobni osmisliti i provesti u stvarnosti niti jedan program.

"I tko je kriv? Vlada, EU, Mali zeleni...? Ne. Krivi su svi oni koji imaju poveznicu s Banijom kao i drugi koji šute zaboravljajući da bi i oni već sutra mogli doživjeti isto", kaže dodajući da se vlast na ovim prostorima ponašala često neodgovorno, a nije bilo pritiska odozdo da se nešto promijeni.

Opet, upozorava, zazivamo državu, a znamo da se u našem slučaju njeni čelnici više brinu o svemu, osim za ono za što su plaćeni. To je da rade svoj posao pa tako i spriječe odumiranje tog prostora, zaključuje prof. Grgić.

(Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti)

[Postavke privatnosti i kolačića](#)

Upravlja Google. Usklađeno s IAB-ovim TCF-om. ID CMP-a: 300

